

Matti Toivonen

Kälviäläisen Matti Passojan elämäntarinaa

Matti Passoja syntyi Kälviän Honkiperällä 4.4.1857. Nuorena poikana hän siirtyi asumaan vanhempiensa mukana lähikylälle Nurisaloon. Yritteliäs nuorukainen teki monenlaista työtä kotikylällään ja opiskeli luku- ja kirjoitustaidon itseopiskelun avulla. Rippikoulusta päästyään hän pääsi sepänkisälliksi Kokkolaan, jossa hän opiskeli sepän taitoja vuoden ajan. Isänsä kuoltua Matti lähti serkkupoikansa kanssa kävelen Helsinkiin kolme markkaa taskussaan.

Helsingissä Matti sai rakennuksilla tarpeelliset kirvesmiehentaidot sekä lisäoppia Viipurin kaupungissa puusepäntehtaassa. Purjealusten ja höyryalusten rakentamiseen hän perehtyi Humaljoella, Karjalan Kannaksella. Oltuaan jonkun aikaa Viipurissa Matti lähti Koivistolle ja sieltä Koivusaareen Jaakkolan hoviin renkipojaksi. Sieltä löytyi myös elämäkumppani Maria, joka oli hovissa sisäpiikana. Hovin isännälle Matti oli sanonut, että vaikka minä olen renki, mieleltäni en ole renki.

Ajan tavan mukaan miesten piti se Ameriikan reissu tehdä. Muutaman avioliittovuoden jälkeen Mattikin lähti Atlantin toiselle puolelle, mutta Matin kertoman mukaan sielläkään ei kultaa vuoltu. Kokemusta tuli kuitenkin tältä matkalta. Palattuaan Koivistolle Matti alkoi tehdä nikkarin töitä sekä rakentaa kouluja. Saarenpään ja Eistilän kansakoulut olivat hänen käsialaa, samoin Pirhosen poliisitalo kauppalassa. Varsinaisen elämäntyönsä hän teki kuitenkin laivojen parissa. Perheen lisääntyessä laivanrakennus antoi työtä koko suurelle perheelle ja isolle joukolle paikkakunnan kirvesmiehiä. Omatoimisesti hän alkoi urakoida laivoja Saarenpäässä, Römpötillä ja Viron puolellakin. Laivanrakentajia hänellä oli Vironlahdelta ja Säkkijärveltä asti.

Omat pojat olivat myös kiinnostuneita laivoista ja niiden rakentamisesta. Niinpä pojat isänsä opastamana alkoivat rakentaa omaa laivaa. Sen valmistuessa v. 1910 he saivat paljon rahdinajoa Pietariin ja lähisatamiin. Rahtiliikenteen kasvaessa Matti ja pojat rakensivat vielä toisen purjealuksen, joka valmistui 1914 ja jonka nimeksi tuli Lea. Matti Passojan rakentamista purjealuksista Emma ja Lyyli olivat valtameripurjehduksessa Amerikan ja Euroopan välillä. Kaikkiaan Matti rakensi yli 70 erilaista alusta, proomuja, purjealuksia ja höyryaluksia.

Lokakuun toisena päivänä 1916, kun pojat purjehtivat Pietarista kohti kotisatamaa, nousi yhtä äkkiä kova myrsky. Aikansa taisteltuaan aaltoja vastaan Lea kaatui alas suin, kaikki pojat, Aleksanteri, Matti ja Alfred, joutuivat veden varaan. Vain Aleksanterin onnistui päästä laivan pohjan päälle, toiset pojat jäivät hyisen meren syleilyyn. Vaikka alueella oli kova laivaliikenne, kovan merenkäynnin takia ei kukaan voinut mennä auttamaan. Vasta illalla tuli venäläinen "masiina", joka korjasi Aleksanterin siitä pohjan päältä ja toi kotirantaan. Seuraavana aamuna aikaisin myrskyn jo laannuttua Matti kokosi joukon miehiä ja lähti etsimään haaksirikkoutuneita. Vain laiva löytyi ja se hinattiin kotisatamaan. Koko viikko sitten meni, kun miesten ja hinaajain avulla saatiin alus ylös suin. Kun vesi saatiin pumpattua pois laivan sisältä, oli aikaa tutkia vaurioita. Yksi kajuutan seinä oli poissa ja kaikki irtotavara oli mennyt. Kaikki Matin kirjat, joita hän piti erityisen rakkaana, olivat nyt poissa. Vahingot nousivat tuhansiin markkoihin, mutta Matti kirjoitti sisarensa lapsille, että ei nämä maalliset vahingot mitään, mutta rakkaista pojistamme on suru niin suuri, etten voi selittää. Kaikkien suuri Luoja ja lunastaja on meitä vahvistanut ja auttanut kaiken tämän yli.

Koettelemuksia tuli lisää parin vuoden perästä, kun yksi poika kaatui vapaussodassa. Nämä tapahtumat vaikuttivat niin Matin elämään, että varsinainen laivanrakennus jäi, mutta olihan siinä ollut elämäntehtävää yhden miehen osalle. Epävakaiden olojen takia Matti kokosi perheensä ja muutti muutamaksi vuodeksi synnyinseudulleen Kälviälle. Kun aika rauhoittui, he muuttivat takaisin Koivistolle.

Myöhemmin Matti vieraili yksin Kälviällä ja niitä vierailuja minäkin muistan, kun äitini kanssa käytiin häntä Tuunalassa tapaamassa. Hengellisellä puolella Matti Passojaa pidettiin ihan patriarkkana, olihan hän ollut vuosikymmeniä Koiviston Saarenpään kylän kristittyjen keskeinen henkilö. Uskovat siellä muistavat hänet rauhanrakentajana keskuudessaan. Viimeiset elinvuotensa Matti asui tyttärensä Lahjan luona Hangossa, jossa hän myös kuoli yhdeksänkymmentä kolmevuotiaana.

Kirj. Matti Toivonen